

VIDES KONSULTATĪVĀ PADOME

biedrība „Baltijas Vides forums”, nodibinājums „Latvijas Dabas fonds”, nodibinājums „Vides Izglītības fonds”, nodibinājums „Pasaules Dabas fonds”, biedrība „Latvijas Ornitoloģijas biedrība”, biedrība „Vides fakti”, nodibinājums „Ķemeru Nacionālā parka fonds”, biedrība „Vides aizsardzības klubs”, biedrība „Latvijas Makšķernieku asociācija”, biedrība „Latvijas ezeri”, biedrība „Zaļā brīvība”, biedrība „Ekodizaina kompetences centrs”, biedrība „Vides vārds”, biedrība „Latvijas Botāniķu biedrība”, biedrība „Cleantech Latvia”, biedrība „Latvijas Atkritumu saimniecības asociācija”, biedrība „Baltijas krasti”, biedrība „Zero Waste Latvija”, biedrība „Latvijas Vides pārvaldības asociācija”, nodibinājums “Teiču dabas fonds”.

Rīga, Peldu iela 26/28, LV-1494

15.06.2020.

Nr.1-11

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai
pasts@varam.gov.lv; es@varam.gov.lv;

Eiropas Komisijai Latvija
comm-rep-latvia@ec.europa.eu

Par Latvijas Pozīciju par ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģiju 2030

Vides konsultatīvā padome (turpmāk VKP) ir iepazinusies ar Eiropas Komisijas izstrādāto “**Bioloģiskās daudzveidības Stratēģiju**” (turpmāk Stratēģija), kā arī Vides un reģionālās attīstības ministrijas (turpmāk Ministrija) sagatavoto Latvijas pozīciju attiecībā uz Bioloģiskās daudzveidības Stratēģiju.

VKP pilnībā atbalsta EK izstrādāto Stratēģiju, jo tās ambiciozo mērķu īstenošana Latvijā ir būtiska bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai, ūdens un sauszemes ekosistēmu aizsardzībai. Stratēģijas mērķu sasniegšana Latvijā ir vitāli svarīga veselības saglabāšanai un dzīves kvalitātes uzlabošanai – lai sabiedrība varētu saņemt pilnvērtīgi funkcionējošu ekosistēmu pakalpojumu šodien un nākotnē. Dabiski funkcionējošu ekosistēmu saglabāšana un atjaunošana ir galvenie nosacījumi, lai palielinātu mūsu pielāgošanās spēju klimata pārmaiņām, mazinātu turpmāku slimību rašanos un izplatīšanos.

Augstu vērtējama ir Stratēģijas atziņa, ka mums ir jāpiešķir dabai pietiekama telpa, lai arī cilvēku sabiedrība būtu veselīga un izturīga.

Nemot vērā sabiedrības veselības un vides ilgtspējas prevalējošo lomu ES politiskajā kursā, VKP uzskata, ka Stratēģijā noteiktos mērķus nedrīkst samazināt, vai atlikt to sasniegšanu Latvijā.

1. VKP ieskatā:

- Īpaši aizsargājamas dabas teritoriju atlase Latvijā notiek un arī turpmāk tai jānotiek pēc zinātniski pamatotiem kritērijiem. Turklāt vispārējais īpaši aizsargājamo dabas teritoriju mērķis jau ir zinātniski pamatots (piemēram sk. <https://link.springer.com/article/10.1007/s13280-011-0147-3>). Arī Latvijā jau ir iestrādes, kā zinātniski pamatoti atlasīt aizsargājamās teritorijas (piemēram sk. https://www.daba.gov.lv/upload/File/DOC_SAP/SAP_puces_19_LV.pdf).

Līdz ar to 30% aizsargājamo teritoriju mērķa noteikšana jau ir zinātniski pamatota un nav pretrunā vietu atļaušanai pēc zinātniskiem kritērijiem.

- Būtiska daļa dabas vērtību Latvijā atrodas ārpus aizsargājamajām dabas teritorijām, turklāt esošais normatīvais regulējums un valstī īstenotā pārvaldības prakse nenodrošina šo vērtību saglabāšanu labvēlīgā stāvoklī – biotopu, īpaši pļavu un mežu, stāvoklis valstī turpina pasliktināties.

- Lauksaimniecības un mežu politikas mērķi, finanšu atbalsta instrumenti un kompensāciju mehānismi par saimnieciskās darbības ierobežojumiem dabas aizsardzībai, nav pilnībā integrēti ar bioloģiskās daudzveidības jautājumiem (OECD vides raksturlielumu pārskats 2019.), tāpēc dažādas aizsargjoslas un “citas aizsargātas platības” nevar sniegt atbilstošu pieņemumu Stratēģijas 30% mērķa sasniegšanā un nevar tikt uz to attiecinātas.

- NATURA 2000 aizsargājamās teritorijas aizņem tikai 11,54% no Latvijas sauszemes teritorijas, tāpēc VKP viennozīmīgi atbalsta aizsargājamo teritoriju platības īpatsvara pieaugumu kā stratēģisku mērķi Latvijai, turpinot NATURA 2000 tīkla paplašināšanu un sasniedzot Stratēģijā noteiktos 30% no sauszemes un jūras, īstenojot stingrus aizsardzības pasākumus 10% šo teritoriju, pievēršot īpašu uzmanību Latvijā vēl atlikušo mežu un pļavu biotopu saglabāšanai. Stingrai aizsardzībai vispirms būtu izvēlamas tās teritorijas, kur nekādi apsaimniekošanas pasākumi nav nepieciešami, tādējādi Stratēģijā noteiktais 10% mērķis būtu reāli sasniedzams un pat pārsniedzams. Atbalstot Stratēģijas 30% mērķi, norādām, ka ES ir dalībvalstis, kur NATURA 2000 teritoriju īpatsvars ir pat lielāks par 30%, un tās sasniegušas augstāku labklājības līmeni un IKP uz vienu iedzīvotāju, nekā tas ir Latvijā.

- ļoti nozīmīga ir Stratēģijā uzsvērtā NATURA 2000 tīkla un citu īpaši aizsargājamo dabas teritoriju pārvaldības uzlabošana. Pēdējos 10 gados Latvijā ievērojami samazināti personāla resursi aizsargājamo dabas teritoriju pārvaldībai – OECD 2019.g. ziņojuma indikatoru pārskatā norādīts, ka “aizsargājamo teritoriju lielākajai daļai Latvijā, pastāvīgi trūkst gan cilvēkresursu, gan finanšu līdzekļu...”. Latvijai būtu svarīgi decentralizēt aizsargājamo dabas teritoriju pārvaldību, nodrošinot vairāk uzraudzības, apsaimniekošanas un pētījumu personāla šo teritoriju tiešā tuvumā,

- Stratēģiskais uzstādījums efektīvi pārvaldīt visas aizsargājamās teritorijas, nosakot skaidrus saglabāšanas mērķus un pasākumus, kā arī to pienācīgu uzraudzību ir vērtējamas kā būtiskas pozitīvas pārmaiņas EK, tāpēc VKP atbalsta stingru, Latvijai juridiski saistošu visu aizsargājamo teritoriju un biotopu pārvaldības efektivitātes uzraudzību.

2. Bioloģiskā lauksaimniecība ir Pasaules praksē pārbaudīts, efektīvs pārtikas ražošanas pasākumu komplekss - pilnvērtīga alternatīva konvencionālai lauksaimniecībai. VKP uzskata, ka Latvijai vajadzētu augu aizsardzības līdzekļu (AAL) izmantošanas mērķi - obligātu ķīmisko AAL lietojuma samazināšanu, nevis "vērtēt piesardzīgi", bet pārliecinoši atbalstīt, jo bioloģiskās lauksaimniecības attīstība un iedzīvotāju veselības nodrošināšana ir modernas valsts un sabiedrības interesēs.

VKP pieņem zināšanai, ka EK un dalībvalstu ekspertu diskusijas EK darba grupās par Stratēģijas skaitlisko mērķu praktisko piemērošanu, turpināsies līdz 2021. gada beigām un lūdz Ministriju iepazīstināt VKP ar nākamajām Latvijas pozīcijas versijām pēc EK skaidrojumu saņemšanas, līdz diskusija par Stratēģijas konkrētajiem mērķiem Latvijai tiks pabeigta.

VKP pateicas par Ministrijas aicinājumu iesniegt NVO priekšlikumus par Latvijas nostāju attiecībā uz Stratēģiju un novērtēs arī turpmāku iesaisti Stratēģijas īstenošanā svarīgu politikas dokumentu un rīcības programmu sagatavošanā.

Ar cieņu,

Vides konsultatīvās padomes priekšsēdētājs

Juris Jātnieks

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU
ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU